Nro XI.

GAZETA NARODOWA WILEŃSKA

ZA ROZKAZEM RADY NARODU LITEWSKIEGO

W NIEDZIELĘ DNIA 8. CZERWCA ROKU 1794.

Virtus non territa monſtris.

z Wilna dnia 8. Junii.

Pozawczora przywieziono tu gromadną ruchomość Manuzzego Stty Opeſkiego, którą pod konwojem 50 Moſkiewſkich Zołnierzy z Bohinia Dóbr ſekweſtrowanych tegoż Manuzzego z inſtynktu jego już w Granice nieprzyiacioł uwożoną. Obywatele Pttu Brasławſkiego pod dowodztwem Łabudzia i Mirſkiego Rotmiſtrzow o 5. mil od Bohinia dognali, odbili i kilku oſobom przez Moſkwę wziętym wolność przywrócili.

Z Urzędowego Raportu Prozora Generała Majora Pttu Kowień: 3go Junij w Birżach datowanego odebraliśmy wiadomość, że wydział licznych Ochotnikow pod Komendą jego w tamtey ſtronie znayduiących ſię, ścigaiąc uchodzącego w Granice Kurlandzkie Nieprzyjaciela, niedaleko Szemberka napadł na 80 Kozakow, kilkaſet ſztuk Bydła Wieśniakom naſzym zabranego, i rabunkową zdobycz z ſobą uprowadzaiących, kilku z nich ubiwſzy, bez żadney z ſtrony naſzey ſtraty, wſzyſtkie bydło i rabunek odebrał i właścicielom powrócił. Odzyſkana tym ſpoſobem biednych Rolnikow ſtrata, zachęciła ich śmiałość nadal do bronienia ſię przeciw łotrowſkim dzikiego Kozactwa napadom

Wawrzecki Kommiſſarz Wojenny przy Kolumnie Zmudzkiey, z Poſzołat dnia 4. Junii między innemi o małych z reyteruiącym ſię Nieprzyjacielem utarczkach wiadomościami donoſi: że dnia 1 præsen: Chmielewſki Namieſtnik Brygady we 20 koni allarmuiący Nieprzyiacielſki Oboz wpadł do Linkowa i tam na Obwachcie 60. ludźmi piechoty Moſkiewſkiey oſadzonym, dwóch ubił, a 5 Gemeynow, i jednego Kapitana ranionych zoſtawił, i że Moſkale Obozem w Sałatach ſtoiący, za odebraną przez Szpiega o zbliżaiącey ſię naſzey ku nim ſile wiadomością, w moment obiadu ich doſzłą, nieczekaiąc dalſzego traktamentu, przyſpoſobiony pokarm i ſto purow zboża porzuciwſzy, nayſpieſzniey z Armatami i liczną Piechotą z owego mieyſca umknęli.

Dalſzy ciąg czynności Rady tymczasowey Zaſtępczey W. X. Lit:

Dnia 2. Junii Rada tymczaſowa Zaſtępcza Litt: na rozmaite Expensa, jako to na wydatki Deputacyi Opatrzenia, Lenungi dla różnych Regimentow, opłatę Kupcom za brane dla Woyſka rekwizyta &c Summę 102,445 złł: Pol: i gr: 13 ze Skarbu wypłacić kazała.

Do ſkładu Deputacyi Skarbowey JP. Michała Daſzkiewicza tymczaſowie nominowała.

Dla łatwieyſzych ſkutkow Urządzenia pod dniem 27. Maja względem ſkładu Kościelnych ſreber poſtanowionego; iżby ſamiż Przełożeni Kościołow i Klaſztorow Oboyga Obrządkow i Płci bez zwłoki zbywaiące od koniecznych Kościelnych potrzeb ſrebra do Deputacyi Skarbowey w ſpoſobie pożyczki za rewersem doſtarczali, determinowała, i pobudki gorliwości w tym Obywatelſkiey do Duchowieńſtwa powtórzyła.

Jmść Xiędzu Giedroyciowi Koadjutorowi Biſkupſtwa Zmudzkiego na mocy wydanego od Kommiſſyi Porządkowey Telszewſkiey za ſłabością zdrowia świadectwa, do czasu polepſzenia ſię z Pańſtw Rzpltey wyjechać dozwoliła.

Szachcie i Kozakom Ordynacyi Nieświſkiey uległym, ſtoſownie do Prawa na Seymie Warſzawſkim zapadłego z całym Ekwipażem zbroynym wyſtąpić i w nayprędſzym czaſie w Wilnie ſię ſtawić zaleciła.

Oddała winną załetę Cnotom, Męztwu i gorliwości Obywatelſkiey JP. Woytkiewicza Generał-Majora Pttu Telſzewſkiego. i świadectwo dobrego Oyczyźnie zaſłużenia ſię, w Dzienniku ſwym zapiſała.

Dnia 3. Junii Skłoniona do żądań Deputacyi Opatrzenia, na kupno koni pod Officerow Regimentu 1go i Korpusu Inżenierow czerw: złł: 328 aſſygnowała.

Odezwę i Raporta Kommiſſyi Porządkowey Mereckiey przyięła, i na nie przyzwoite wydała rezolucye.

Na lenungi Gwardyi, Strzelcow, i wydatki Kommiſſoriatu Woyſkowego ſummę 15 083. złł: Pol: wypłacić Deputacyi Skarbowey zaleciła.

Względem wydawania do wyjazdu z Wilna Paſzportow, potrzebne JPP. Prezedentowi Miaſta i Kommendantowi Garnizonu, wydała Inſtrukcye.

Dnia 4 Junii Deputowanych do Rewizyi Metryk W. X. Litt: wyſłuchała relacyi, z którey będąc przekonaną, o porządnym chwalebnym i dla Obywatelow wygodnym Metryk Litt: przez JP. Kaczanowſkiego Metrykanta Litt: utrzymywaniu, dalſze onemi zawiadywanie temuż JP. Kaczanowſkiemu poruczywſzy, świadectwo dobrze pełnionych przez niego obowiązkow, i załetę pracy Obywatelſkiey JP. Kazimowicza będącego przy nim Subſtytuta, zapiſała, Relacyą zaś tę dla wielu potrzebnych wiadomości w Dzienniku ſwym umieścić kazała.

Członkom Rady JPP. Staſzewſkiemu, Korſakowi i Łappie oddalić ſię z Wilna, z kondycyą koniecznego zwrotu, dozwoliła.

Za uczynionym przez JP. Komendanta Grabowfkiego przełożeniem, dla JP. Majora Małachy złł: 6,200 dla JP. Tomafzewicza wydane na zrekrutowanie 115 ludzi złł: 1,100, a dla Brygady drugiey na Lenungi 10,782 złł: ze Skarbu wypłacić dyfponowała.

Tadeufz Kościuſzko Naczelnik Naywyżfzy ſiły zbroyney Narodowey, do Obywatelow Polſki i Litwy.

Podobało fię wam Obywatele dać mi nay-większey ufności dowody, bo nietylko całą siłę zbroyną, i oney użycie w rękach moich złożyliście; lecz nadto w czafie powftania nie fądząc fię fami w fpofobności uczynienia porządnego wyboru Ofob do naywyżfzey Rady Narodowey, mnieście ten wybor powierzyli. Im większą widzę obfzerność zaufania we mnie powfzechnego, tym trofkliwfzy jeftem, abym mu dogodnie życzeniom wafzym i potrzebom Narodu odpowiedział. Trafienie w chęci wafze famo i mnie fpokoynym, i was befpiecznemi uczynić może.

Tey uwagi trzymałem fię, w nominowaniu Ofob do Rady: chciałem taki uczynić wybor, jakibyście wy fami czynili, fpoyrzałem więc na Obywatelow godnych publiczney ufności, uważałem, ktorzy w prywatnym i publicznym życiu, niefkażoney cnoty powinności dochowali, ktorzy ftale do Praw Narodu i praw ludu przywiązani byli, ktorzy w czafie nieszczęścia Oyczyzny, kiedy przemoc obca, i zbrodnia domowa, miotała fwawolnie lofami Kraju, naywięcey za fwe Obywatelftwo i ufługi ucierpieli. Takich po większey części wezwałem Mężow do Rady Narodowey łącząc do nich ludzi oświeceniem i cnotą zaszczyconych, i przydając zaftępcow zdatnych do pomagania im w ważnych obowiązkach.

Macie Obywatele Radę Narodową, ktora w czafie powftania nafzego jeft naywyżfzą exekucyyną władzą. Obowiązki jey opifane w Artykule V. Aktu powftania, ona wfzyftkie Narodu potrzeby opatrywać, wfzyftkiego doziérać, wfzyftkiemu zaradzać powinna; wyjąwfzy fiłę zbroyną, ktorey użycie w moje ręce fzczegolniey powierzyli. Ogłafzam zatym, że Rada Zaftępcza Warfzawfka i Wileńfka uftaje, i że obowiązane fą fprawić fię ze wfzyftkich czynow fwoich przed Radą naywyżfzą Narodową.

Nie mafz potrzeby przekładania wam obfzernie, dla czego w małeyliczbie Ofob zamknąłem Radę Narodową. Przykłady Narodow naywięcey o wolność fwoję trofkliwych, widocznie wam okazują, iż dla dania tęgości exekucyi, władzę wykonawczą w niewielkiey liczbie umiefzczać należy. Jakoż jeżeli zawfze mocna exekucya jeft potrzebna, bo bez niey naylepfze przedfięwzięcia pełznąć mufzą, naypotrzebnieyfza jeft w czafie rewolucyi, gdzie dawnego rządu intryga, wpływ fwoy odzyfkać pragnie, gdzie fałfzywy patryotyzm pod zwodniczą mafką pfuć lub zwlekać nayzbawiennieyfze zamiary ufiłuje. Gdzie nakoniec gwałtowne okoliczności prędkich i filnych fpofobow wyciągają: ta jeft przyczyna, dla ktorey ośmiu tylko Radzcow do ośmiu wydziałow obeymujących ogulne iftotne potrzeby Narodu wyznaczyłem: jak to wyfzczególnia organizacya Rady. Winienem wam jefzcze wytłomaczyć, czemu zaraz nie nominowałem Rady, choć mi ją natychmiaft Akt powftania ogłofzony w Krakowie złożyć zalecił. Oto czekałem Obywatele, póki ten Akt od większey części Narodu potwierdzony nie będzie. Bo nie chciałem Rady dawać Narodowi z woli jednego Województwa, lecz z woli całey, a przynaymniey większey części Polfki i Litwy. Ztąd wynikło, iż w pierwfzych i gwałtownych potrzebach wolałem w Województwach za infurrekcyą deklarujących fię, fam dawać rozkazy i czynić urządzenia, ktore w Akcie, Radzie fą powierzone, niżeli też Radę ftanowić, póki mnie jefzcze wyraźnie głosy innych Województw nie upoważniły. Z radością widzę zbliżoną porę, w ktorey już nic ufprawiedliwićby mnie nie mogło od naymnieyfzego uchybienia granicom, ktoreście władzy mojey założyli. Szanuję je, bo fą fprawiedliwe, bo tchnięte fą z woli wafzey, ktora jeft dla mnie nayświętfzym prawem, fpodziewam fię, że nietylko teraz, ale kiedy da Bóg uwolniwfzy Oyczyznę z nieprzyjacioł, rzucę miecz moy pod nogi Narodu, nikt mnie o przeftąpienie ich nie obwini.

Obywatele! na wzajemney ufności, na świetle, i prawości w radzeniu, i dzielności w czynieniu, zawifło zbawienie nafze. Wykonywaycie z naywiększą ufilnością rozkazy władz rządowych; fłuchaycie ich przeftrog, fzanuycie fiebie w ich powadze. Nie może fię Narod ocalić bez rządu, lecz rząd nie może bydź czynnym bez zaufania pofłufzeńftwa i gorliwości ludu. Widzicie, że tacy biorą do rąk kierowanie rzeczy publiczney, ktorych całość ofobifta z całością powfzechną ściśle jeft złączona, i na ktorychby naytrożfzą zemftę wywarł nieprzyjaciel, gdyby fię Oyczyzna uratować nie mogła. Ale uratujemy ją Bracia, tylko myślmy zgodnie, czyńmy dzielnie, i biymy fię walecznie.

Dan w Obozie pod Sieczkowem dnia 21. Maja 1794 Roku. *Tadeufz Kościuſzko.*

Organizacya Rady Naywyżfzey Narodowey doczesney dla Polſki i Litwy.

Tadeufz Kościuſzko Naczelnik Naywyżfzy Siły zbroyney Narodowey

Gdy już wola większey części Narodu przez uroczyfte Aktu powftania Narodowego przyjęcie, jeft deklarowana, przeto dopełniając woli Obywatelow i powinności mojey, wyrażoney pod Artykułem IIgim w tymże Akcie, nominuję Radę Naywyżfzą Narodową, naftępujące dając jey urządzenie i przepify: *1mo* Co do fkładu Rady. *2do.* Co do ogulnych Rady obowiązkow. *3tio* Co do podziału pracy między członki Rady i ich fzczegulnych obowiązkow. *4to.* Co do fpofobu poftępowania w Radzie.

ARTYKUŁ I.

Skład Rady Naywyżfzey Narodowey.

1mo. Ośmiu Radzcow i jeden Naczelnik fiły zbroyney Narodowey fkładać będą Radę Naywyżfzą Narodową.

2do. Będzie trzydziestu dwoch zaftępcow, ktorzy w przypadkach niżey opifanych zaftępować mają mieyfca Radzcow. Naczelnik fiły zbroyney nie będzie miał zaftępcy fwego w Radzie.

3tio. Na Radzcow nominuję: Ignacego *Zakrzewſkiego* Prezydenta Warfzawfkiego, Tomafza *Wawrzeckiego*, ... *Wielowieyſkiego* Generała Majora, Francifzka *Myſzkowſkiego* Prezydenta Krakowfkiego, Aloizego *Sulistrowſkiego*, Ignacego *Potockiego*, Jana *Jaſkiewicza*, X. Hugona *Kołłątaja* Podkanclerzego Koronnego.

Na zaftępcow nominuję: Jana *Kilińſkiego*, Michała *Kochanowſkiego*, Eliafza *Aloyego*, Józefa *Weyſenhoffa*, X Mikołaja *Tomaſzewſkiego*, Wilhelma Jana *Horalika*, Alexandra *Linowſkiego*, Francifzka *Waſilewſkiego*, Józefa *Sierakowſkiego*, Ignacego *Zajączka*,

Jana Buchowieckiego, Jana Horaina, X. Francifzka Dmuchowfkiego, Daniela Buczyńfkiego, Jędrzeja Kapoftafa, Piotra Bilinga, Franciszka Fribes, Tomafza Umiaftowfkiego, Antoniego Dziedufzyckiego, Krzyfztofa Medefkiego Prezydenta Łuckiego, Auguftyna Debolego, Tadeufza Moftowfkiego, Francifzka Gautier, Xawerego Działyńfkiego, Józefa Dziarkowfkiego, Antoniego Tykla, Józefa Szymanowfkiego, Tadeufza Matufewicza, Klemenfa Węgierfkiego, Józefa Wybickiego, X. Sabę Palinowjkiego Prezefa Konfyftorza Græco Orientalnego.

4to Gdyby który z Radźcow, lub zaftępcow ftał fię flufznie podeyrzanym Naczelnikowi fiły zbroyney przez Narod obranemu, lub Radzie Narodowey, o niewierność zamiarowi powftania Obywatelow w wzmiankowanym ich Akcie wyrażonemu, lub o złamanie przepifow tegoż Aktu, Rady obowiązkiem będzie oddalić go ze fkładu fwego większością głofow, a jeżeli gatunek przeftępftwa okaze fię większy odefłany bydż ma większością głofow do Sądu Naywyżfzego kryminalnego. Na mieyfce zaś tego Rodacy, jeden z zaftępcow obrany zoftanie.

5to. Gdyby który z Radzcow dla choroby, lub nie przytomności w mieyfcu Rady, lub wezwany do inney jakiey publiczney pofługi, nie mógł w niey zafiadać, Rada weźmie tymczafowo jednego z zaftępcow na mieyfce jego.

ARTYKUŁ II.

Ogólne obowiązki Rady.

1mo. Ogólne obowiązki Rady Naywyżfzey Narodowey, fą wyrażone w Akcie powftania Obywatelow pod Artykułem V. VI VII. VIII XII. XIII. i XIV. one fą prawidłem nieprzeftępnym dla Rady we wfzyftkich jey czynach.

2do Rada przepifze natychmiaft Organizacyą Kommiffyi Porządkowych, Sądow kryminalnych, jako też Deputacyi centralney dla Prowincyi W. X. Litt: której konieczna jeft potrzeba, dla bliżfzego dozoru i exekucyi w tey Prowincyi. Deputacya centralna, do której wybieranie ofob Radzie powierzam, będzie narzędziem wykonawczym Naczelnika fiły zbroyney, i Rady Naywyżfzey Narodowey, tak, jak inne pośrzednicze władze podług Aktu powftania.

3tio. Rada Narodowa Naywyżfza chronić fię będzie takowych czynow, które fą z pod jey władzy przez Artykuł XI. w Akcie powftania Narodowego wyjęte. Równie doftrzegać będzie, aby żadna z władz wykonawczych w naymnieyfzym punkcie przeciw temuż Artykułowi nie wykraczała.

4to. Gdy fzczęśliwie cel powftania Narodowego ufkutecznıony zoftanie, Rada wraz z Naczelnikiem zwoła Obywatelow, przepifze im tymczafowo fpofob wybrania Reprezentantow na Seym walny, który odbierze rachunek ze wfzyftkich władz doczefnych, i który o konftytucyi Narodowey ftanowić będzie. jak jeft rzeczono w Akcie powftania Obywatelow pod Artykułem XII.

5to. Rada Naywyżfza Narodowa dla przefyłania fwych rezolucyi, i odbierania rapportow, będzie utrzymywała ciągłą i doftateczną korrefpondencyą z Kommiffyami porządkowemi, i Sądami kryminalnemi wfzyftkich Województw, Ziem i Powiatow.

6to Opatrzy całość i befpieczeńftwo Narodowych Archiwow, i mieć je będzie pod dozorem fwoim.

7mo. Przefyłać będzie co tydzień, a gdy będzie trzeba i częściey nie przytomnemu Naczelnikowi fiły zbroyney, dokładny rapport o wfzelkich deliberacyach i rezolucyach fwoich.

ARTYKUŁ III.

Podział pracy między Radzcow Rady Naywyżfzey Narodowey, i ich fzczególne obowiązki.

1mo. Rada Naywyżfza Narodowa podzielone mieć będzie prace fwoje na ośm Wydziałow, to jeft: 1.) Wydział Porządku. 2.) Befpieczeńftwa. 3) Sprawiedliwości. 4) Skarbu. 5) Żywności. 6.) Potrzeb woyfkowych. 7) Intereffow zagranicznych. 8.) Inftrukcyi Narodowey.

2do. Do wydziału Porządku przeznaczam Alojzego Sulistrowfkiego. — Do wydziału Befpieczeńftwa Tomafza Wawrzeckiego — Do wydziału Sprawiedliwości Francifzka Myfzkowfkiego Prez: Krak: Do wydziału Skarbu X Hugona Kołłątaja, Podkancl Koron: Do wydziału Żywności Ignacego Zakrzewfkiego, Prezydenta Warfzawfkiego. — Do wydziału potrzeb woyfkowych... Wielowieyfkiego Generała Majora. — Do wydziału intereffow zagranicznych Ignacego Potockiego. — Do wydziału inftrukcyi Narodowey Jana Jafkiewicza.

3tio. Każdy Radzca z tych ośmiu Wydziałow, będzie fzczególniey zawiadywał wydziałem fobie powierzonym.

4to. Do każdego wydziału Rada Narodowa wezwie Zaftępcow odemnie nominowanych, którzy nieodftępnie w fwoich wydziałach, do których wezwanemi zoftaną, pod dozorem Radźcy fwego pracować obowiązani będą, innych zaś użyje na wyfyłanie ich do Ziem, Województw i Powiatów, aby na mieyfcu dopilnowali fkutku zaleceń odemnie, lub Rady wychodzących, do czego ich potrzebnemi Inftrukcyami opatrywać będzie.

5to. Do wydziału Porządku należeć będą: 1.) Drogi 2) Poczta liftowa i wozowa. 3) Gońce. 4) Przewozy czyli tranfporta ziemią i wodą. 5) Ogłafzanie i przefyłanie wfzelkich Urządzeń i Rezolucyi Naczelnika fiły zbroyney i Rady Naywyżfzey Narodowey.

6to. Do wydziału Beśpieczeńftwa należeć będą. 1.) Rewizya papierów podeyrzanych. 2) Rewizya domow podeyrzanych. 3) Pafzporta. 4.) Sledzenie oraz examinowanie ludzi podeyrzanych i fwawolnych 5) Arefztacye. 6) Odfyłanie obwinionych do Sądów Kryminalnych. 7) Więzienia publiczne, i opatrzenie potrzeb więźniow.

7mo. Do wydziału Sprawiedliwości należeć będzie: 1) Opieka nad więźniami. 2.) Dozor poftępowania Sądow Kryminalnych. 3) Dozor exekucyi wyroków fądowych

8vo. Do wydziału Skarbu należeć będą: 1.) Dozor całości i użycia dobrowolnych ofiar Obywatelfkich. 2.) Sekweftracya Dóbr zdraycow Oyczyzny przekonanych fądownie i dozor Adminiftracyi onych. 3.) Dozor Adminiftracyi Dóbr Narodowych i wfzelkich przychodow Publicznych. 4.) Dozor Adminiftracyi papierów Narodowych, jeśli przez Radę Naywyższą Narodową ufťanowione będą. 5) Sposób zrobienia pożyczki na potrzeby Narodu, bądź w kraju, bądź zagranicą. 6) Opłacanie procentu od długów Narodowych. 7.) Dozor Adminiftracyi kaffy Narodowey, tak co do jey przychodu, jako i wydatku. 8.) Zarządzanie Mennicą.

9no. Do wydziału Żywności należeć będzie: 1) Dozor gofpodarftwa Rolniczego a ftaranie fię, aby ziemia odłogiem niezoftawa-

ła. 2.) Wiadomość doftateczna o wielości i gatunku żywności. 3) Założenie magazynow żywności i furażow, oraz dozor konferwacyi onych. 4) Przygotowanie wfzelkich furażow i żywności do użycia. 5) Dozor nad Młynami, Wiatrakami, Piekarniami i Browarami 6.) Zapomożenia Publiczne dla Obywateli żywności potrzebuiących. 7) Handel wewnętrzny i zewnętrzny z Produktów krajowych.

10mo. Do wydziału *Potrzeb Woyfkowych* należeć będzie: 1) Ufkutecznienie rekwizycyi ludzi do woyfka żądaney przez Naczelnika fiły zbroyney. 2) Dozor ćwiczenia woyfkowego mieyfcowego podług przepifow Naywyżfzego Naczelnika. 3) Dozor uzbrojenia i ćwiczenia wfzyftkich Obywatelow mieszkańców Ziemi Polfkiey po Wfiach, Miafteczkach i Miaftach podług przepifow tegoż Naczelnika. 4) Dozor fabryk i rękodzieł potrzebnych do zapewnienia żołnierzowi wfzelkiego odzienia, oraz koni i wfzelkiey ammunicyi wojenney. 5) Zakupienie broni, odzienia, ammunicyi i t d 6) Składy wojenne i Zbrojownie. 7) Doftarczenie Koni wojennych. 8) Doftarczenie dla woyfka Narodowego wfzelkich jego potrzeb podług rekwizycyi Naczelnika fiły zbroyney 9) Opatrzenie we wfzyftko mieysc obronnych podług rekwizycyi tegoż Naczelnika.

11mo. Do wydziału *Intereffow Zagranicznych* należeć będzie: 1) Korrefpondencya Zagraniczna. 2) Wyfyłanie Pofłow i Agentów Dyplomatycznych za Granicę. 3) Traktowanie z obcemi Mocarftwami. 4) Zawieranie umów i ugod tymczafowych.

12do. Do wydziału *Inftrukcyi* należeć będzie: 1) Dozor oświecenia powfzechnego, to jeft Dozor nad Szkołami Głównemi, Wydziałowemi, Podwydziałowemi i Parafialnemi, tudzież nad wfzyftkiemi uftanowieniami do Edukacyi ściągaiącemi fię, tak Duchownemi, jako i Swieckiemi. 2.) Rozszerzenie ducha Narodowego przez Gazety i inne Pisma, przez nauki ludowi, dawać fię maiące, tak w Kościołach, jako i na wfzelkich publicznych fchadzkach, przez zabawy i ćwiczenia, które w tym celu Rada uftanowi. 3) Adminiftracya i Dozor wfzelkiego fundufzu Edukacyinego.

13tio Każdy z Radzców wyznaczonych do jednego z tych osmiu Wydziałow będzie miał Dozor fzczegulny nad ofobami do jego Wydziału użytemi, i fam za ich przeftępftwa i złe fprawowanie fię będzie w odpowiedzi, gdyby mu dowiedzionym było, że wiedzący o tym, nie doniofł winnych Radzie Narodowey. Co fię ma rozumieć równie o Zaftępcach, gdy który z nich mieyfce Radzcy zafiędzie.

14to. Każdy będzie uwiadomiał Radę o ftanie rzeczy do Wydziału jemu powierzonego należących, a oraz będzie podawał przygotowane projekta do rezolucyi i dyfpozycyi Rady Narodowey.

15to. Każdy z nich w Wydziale fobie poruczonym utrzymywać i dozierać będzie korrefpondencyą, do którey obowiązana jeft Rada Narodowa podług Artykułu II. w punkcie 4. Organizacyi.

ARTYKUŁ IV.

Sposob postępowania w Radzie Narodowey.

1mo. Komplet Rady fkładać fię będzie z pięciu ofob naymniey.

2do. Radzcy prezydować będą na feffyach koleyno porządkiem ftarfzeńftwa wieku. Prezydencya każdego trwać będzie przez tydzień jeden.

3tio. Wfzyftko w Radzie ftanowione będzie większością zdań głosnych, równość zdań Prezyduiący rozwiąże.

4to. Gdy przechodzić będą w Radzie takie matery, któreby na czas wyciągały fakretu, Rada ścifle jego zachowanie przez ofobną decyzyą Radzcom zaleci, a ktoby fekret wydał, oddalony będzie z Rady, i jako zdrayca do Sądu Naywyżfzego Kryminalnego oddany.

5to. Rada mieć będzie tyle ofobnych Protokułów, na zapifywanie dyspozycyi i rezolucyi fwoich, ile jeft Wydziałow jey pracy. Nadto mieć będzie jeden Protokuł ogulny, w którym krótko treść wfzyftkich jey dyfpozycyi i rezolucyi zapifywana będzie, z wyrażeniem Radzcow przytomnych na każdey feffyi, i zdań ich w każdey materyi decydowaney w Radzie.

6to Ofoby do Rady wezwane, jako i Zaftępcy wykonaią przyfięgę nanaftępuiącą Rotę: *Ja NN przyfięgam w obliczu BOGA całemu Narodowi Polfkiemu, iż powierzoney mi władzy na niczyi prywatny ucifk nie użyię, lecz jedynie jey dla obrony całości granic, odzyskania famowładności Narodu, i ugruntowania powfzechney wolności używać będę. Tak mi Panie Boże dopomoż i niewinna męka Syna Jego.*

7mo Inne wfzyftkie fzczegulne urządzenia Rada fama przepifze tak dla fiebie, jak dla Wydziałow, i Kancellaryi fwojey.

8vo. Zachowuię fobie rozfzerzenie i wyfzczegulnienie tey Organizacyi, jako też przydanie ofób do Rady, gdy albo z żądania Obywatelow, albo ze zdania Rady, albo z mego własnego przekonania uyrzę w tym iftotną potrzebę Narodu — *Dan w Obozie pod Połańcem dnia 10 Maja 1794 Roku.*

(L. S.) T. KOSCIUSZKO.

Odezwa do Obywatelow.

TADEUSZ KOSCIUSZKO Naywyższy Naczelnik siły zbroyney Narodowey.

Uczyniwfzy zadofyć troſkliwości mojey i oczekiwaniu Narodu w nominowaniu ofob do Rady Naywyżfzey Narodowey, pragnę aby taż Rada obowiązki fwe jak nayprędzey rozpoczęła. Pośpiech w zaradzaniu gwałtownym kraju potrzebom wyciąga tego koniecznie, jedność w działaniu po Województwach, Ziemiach i Powiatach naftąpić nie może prędzey, póki od jednego centrum wfzyftkie Rezolucye nie zaczną wychodzić. Do tego fam zatrudniony będąc kierowaniem fiły Zbroyney, chcę od fiebie oddalić wfzyftkie intereffa Cywilne, które podług Aktu Powftania jedynie do Rady Narodowey należą. Lecz zważaiąc, że niektóre ofoby nominowane do Rady, nie tak prędko z odległych granic Polfki i Litwy do *Warszawy* zjechać mogą, a dłuższe odwlekanie rozpoczęcia Rady mogłoby wftrzymać, lub zamiefzać bieg exekucyi, a przeto być fzkodliwe celom powftania narodowego, przeto naftępuiącym środkiem takowemu przypadkowi zaradzam. Jeśli na dniu 24 Maja nie będzie fię znaydować na mieyfcu osób 5 do kompletu Rady, wzywam tym czafem Zaftępców do zafiadania na mieyscu nieprzytomnych Radzców, to jeft: Michała *Kochanowfkiego*, Tadeufza *Matuszewicza*, Józefa *Szymanowfkiego* i Xdza Francifzka *Dmochowfkiego*. Wzmiankowani Zaftępcy póty obowiązków Radzców dopełniać będą, póki ci ofobiście mieysc fwoich nie zafiądą — *Dan w Obozie pod Sieczkowem d. 21. Maja 1794. Roku.*

(L. S.) T. KOSCIUSZKO.

Nro XI.

DODATEK
DO
GAZETY NARODOWEY
WILEŃSKIEY.

W NIEDZIELĘ DNIA 8. CZERWCA ROKU 1794.

Z Wilna dnia 8. Junii.

Obywatele Zalwſki i Johan Samuel Waehner Fabrykę lania Armat exekwuiący, gorliwey ſwey pracy i zdatności okazali dowody, Publiczność bowiem już miała pociechę dnia onegdayſzego odlaną 6 funtową widzieć Armatę — Kontynuacya tego doſkonałego i pożytecznego dzieła, idzie z naywiększym poſpiechem, równie jak i przygotowanie materyałow do Lawetowania potrzebnych.

Wypis z Liſtu z Nitawy dnia 29 Maja.

Powſtanie Polakow, ich wielka Rewolucya, zaczyna już i nas intereſſowanemi czynic — Na odgłos zbliżaiących ſię ku nam Woyſk Rzpltey wczorayſzego dnia alarmowane było Miaſto — czekaliśmy chciwie konſekwencyi, aż oto Miniſter Roſſyyſki proponuie Magiſtratowi aby ſię Miaſto miało przeciw wtargnieniu Woyſk Polſkich do obrony, i żeby ſię w ſpoſobach łączyło ze Szlachtą — Zgromadzeni natychmiaſt na Ratuſzu liczni Obywatele dali odpowiedź, że wierni zawsze prawidłom wiążącym ich z intereſami Polſkiey, nie mogą żadnego wziąć przed ſię kroku, któryby niezgodny z niemi bydź ſądzi i, i że Szlachcie pod protekcyą i gwarancyą Imperatorowey Jeymci będącey, wyboru ſrzodkow poſtąpienia w dzisieyſzych okolicznościach nie zaprzeczaią — Nie wiemy o dalſzych zagadkach, ale to pewna, że Mieſzczanie i Rolnicy naſi nadto maią zgodne ſentymenta, które prędzey czy pózniey w ſwoich ſkutkach okazać ſię znaydą porę.

Reſzta Uniwerſału względem uzbrojenia Miaſta Wilna.

Nim zaś powyżey opiſana Luſtracya dopełni ſię, tymczaſem podług podaney już ludności i wyciągnionych względem Poſſeſſyow teyże ludności do Gwardyi Mieyſkiey Wileńſkiey ludzi, wedle numerow domow dodawanie tychże ludzi zbroynych. Poſſeſſorom Rada nakazuje: do tych zaś Poſſeſſyow, które jeſzcze nie podały ludności, Prezydent Miaſta, aby natychmiaſt zesłał Luſtracyą, i człowieka do Gwardyi zdatnego do boju z piątey oſoby wyznaczył, i natychmiaſt do ſłużby oddał, Rada nakazuie.

Tak urządziwſzy Gwardyą Miaſta do ſzczególney ſłużby Woyſkowey, udzielnie ſpoſob uzbrojenia całey ludności, Rada ſtanowi w naſtępuiącym porządku:

Wyżey wzmienieni Luſtratorowie czyniąc Luſtracyą Ludności w każdym Cyrkule będącey, tak zamieſzkałych Obywatelow, jako też Komornikow, i wſzyſtkich Zydow zapiſzą każdego Oſobę, oprócz wyznaczonego Człowieka do Gwardyi Mieyſkiey, i Strzelcow w aktualnoy ſłużbie będących; wſzyſtkich od lat 15. do 50. razem jaką ma broń, (a którą gdyby kto utail, ſurowo karany będzie,) wyrachowawſzy oſob 100 przed Domem każdym, gdzie ta liczba ukończa ſię, natychmiſt każą ſłup zakopać z Tablicą: Nro 1. wymieniaiąc wiele Domow do tego numeru należy: te oſób 100. wybiorą ſobie Setnika, do którego Komendy należeć będą, i będzie nazwany Setnik pierwſzy w Cyrkule NN. Setnik zaś wybierze z przytomnych zawſze Obywateli w Wilnie Dzieſiętnikow, który porządek zachowany bydź powinien w całym Cyrkule; a gdy 10. ſłupow ſtanie, czyli oſob 1 000 zakopać każą odmienny ſłup oznaczaiący Hauptwacht.

Setnicy i Dzieſiątnicy Komendanta wybiorą, i do approbaty Prezydenta Miaſta i Magiſtratu podadzą: który aby miał ſobie dodanego Komendanta Woyſkowość znaiącego, Prezydent z Magiſtratem u Generała Komenderuiącego rekwirować będą.

Równym ſpoſobem jeśliby ſię wyrachowało w Cyrkule jak do 100. Głów jeden Setnik, a do 1,000. jeden Komendant wybrany zoſtanie, tak gdy wyrachuie ſię Rot 30. czyli 3.000 ludzi pod trzema Komendantami, w śrzodku uſtanowią ſobie Hauptwacht generalny, i wybiorą ſobie Komendanta Generalnego temi 3.000 ludzi komenderuiącego, któremu żeby znowu był dodany Komendant Militarny, Prezydent z Magiſtratem rekwirować będzie: i takim ſpoſobem każdy Cyrkuł organizacyą Militarną dokończy.

Który Cyrkuł nie będzie mógł dokompletować 30. Rot czyli 3.000 Głow od bliżſzego Cyrkułu dla uformowania generalnego Hauptwachtu nad 30 Rotami brakuiącą liczbę przybierze.

W przypadku alarmu wſzyſcy zapiſani w liczbę zbroynych, z jaką mieć może bronią, nayprędzey z Domu wyniśdź powinni, i zebrać ſię do ſłupa gdzie 100 Głow jeſt zapiſanych, i na ów czas Komendanci Hauptwachtu generalnego 3 000 wezwą do ſiebie Komendanta nad 1 000. ludzi; ściągną od każdey Roty połowę ludzi, którym tam, gdzie generalny Komendant Garnizonu znioſſzy ſię z Prezydentem Miaſta oznaczy, maſzerować nakażą z Komendantami Militarnemi.

Po czym Komendant Generalny znowu od każdey Roty po 25 Ludzi na Hauptwacht ſwóy ściągnie, którzy dalſzym Ordynanſom Komendanta Garnizonu i Miaſta poſłuſznemi będą; reſzta zaś 25. Głów każdey Roty z mieyſca ruſzana nie będzie; a to końcem ſtrzeżenia beśpieczeńſtwa Cyrkułowego i dopełnienia zleceń Policyi. Exekucya czego zaleca ſię Generalnym Komendantom 30. Rotowym; aby nikt ſpokoyności Publiczney nienaruſzał.

Komendanci Militarni przydani z ſiłą cyrkułową, tam udadzą ſię, gdzie Komendant Garnizonu za znieſieniem ſię z Prezydentem

Miasta nakażą i potrzebować będą: pozostali zaś w Rotach uzbrojeni Obywatele w potrzebie utrzymywania beśpieczeństwa w swoim wydziale, używać mogą pomocy od naybliższego, który jako im odmówiony bydź nie może, tak po spokoyności nastąpioney, na swoje mieysce wrócić się powinien.

W przypadku potrzeby, czyli Alarmu, Komendanci Generalni po Ordynans do Komendanta Garnizonu i Prezydenta Miasta, znosić się z sobą obowiązanych, udadź się mają.

Stosownie do woli Naywyższego Naczelnika mieć chcącego, aby w piechocie pierwsza Linia miała broń ognistą, druga Kosy, trzecia piki, zaleca się Komendantom i Setnikom zachowanie tego przepisu, a proch i ołów w proporcyi broni ogniftey przez Prezydenta Miasta, wcześnie przed Alarmem wydany bydź powinien do każdego Cyrkułu.

Zeby zaś lud zbroyny przyzwyczaił się do regularney obrony, Komendanci dziesięcio i 30. Rotowi wespół z Setnikamii dziesiątnikami w każdy dzień Swięty, wyprowadzać będą swoje korpusa za Miasto na placu, i tam według przepisu, naywyższego Naczelnika w Linii formuiąc, do obrony i attaku przyzwyczaiać obowiązani; że zaś do drugiey linii, Kosy w prost osadzone są potrzebne, dla tego nakazuje Rada, ażeby Obywatele i w też broń przysposobili się.

W czasie Alarmu Komendanci 10 Rotowi, a następnie 30. Rotowi do Komendanta Garnizonu i Prezydenta Miasta razem w jednym mieyscu bydź powinnych swe Rapporta nieustannie przesyłać maią, a wysłani Adjutanci od Komendanta Garnizonu i Prezydenta jako ich rozkazy rozwożący, słuchani bydź maią.

Każdy Dziesiątnik co dzień ma czynić Rewizyą czyli stawaiący do obrony ma przyzwoicie Broń opatrzoną z Ładunkami ostremi: tudzież Piki i Kossy całe, a coby brakowało, Komendantowi 10 Rotowemu zaraportuje, ten zaś do wyższey Komendy.

Co 24 Godzin każdy Setnik wykomenderuje 1. Dziesiętnika z 4 Ludzmi na Hauptwacht 10. Rotowy, który z wykomenderowanych do siebie 50 Ludzi wykomenderuje Osob 10. do Generalnego Hauptwachu 30. Rotowego do każdego słupa po 1 Szylwachu, a 30. na odmianę Szylwachow przy słupach i na patrolowanie przy swoim Hauptwachu zostawi, który w dzień co dwie godziny, a w nocy co godzina Szylwachy zmieniać i Patrolować powinien.

Hauptwach zaś generalny 30 Rotowy złożony z Głow 30. rewidować będzie Poczty czy są czułe, tudzież Bespieczeństwo w Cyrkule jest zapewnione zaraportuią Komendantowi Garnizonu i Prezydentowi Miasta rano i wieczor.

Chorągwie na Hauptwachu 30. jako też 10. Rotowe koleyno od Cechow brane bydź maią

Prawdziwy Alarm następne znaki stanowią: w każdym Cyrkule stać będzie Armata jedna, z Armaty w Cyrkule 1. na Hauptwachu w Rynku Miasta pod Ratuszem stoiącey, wystrzał potroyny z Ordynansu Komendanta Garnizonu, po nim wystrzał z Armat w dwuch ostatnich Cyrkułach będących, prawdziwy stanowić będzie Alarm.

Poczym z Obdwachu Generalnego wynidą Dobosi do każdego Cyrkułu, i Alarm ogłoszą, aby każdy Porządkiem jak się wyżey rzekło, do swoiey Roty stawał pod karą naysurowszą Woyskową.

Przeciwnie fałszywy Alarm czyniący, jako wzruszyciel Publiczney spokoyności karany będzie; zaczym ostrzega się aby nikt ani w Mieście, ani za Miastem nieodważył się strzelać, bić we Dzwony, i Bębny.

Takiemu Urządzeniu wszyscy Obywatele staraycie się z naywiększym pospiechem bez żadney różnicy i dystynkcyi czynić zadosyć, Rada wam zaleca i ostrzega; iż póki nieprzyjaciel jest wewnątrz Kraju, póty każdy Obywatel całych sił dobywać powinien na odparcie i pokonanie jego: w czasie Woyny momentu jednego opuszczać nie trzeba, w którymby mógł napaść na niegotowych Troskliwość Rady o wasze Dobro i Beśpieczeństwo niechay uspokoioną zostanie naypręd-szym uskutecznieniem tego Urządzenia. Działo się w Wilnie na Sessyi D 29. Maja 1794. Roku.

Nro 1910. Rada Zastępcza Tymczasowa Litewska pod Naywyższym Tadeusza Kościuszki Naczelnictwem

Obywatele! Bracia wasi, z któremi Swięty Braterstwa związek, podły Tyran zerwać, a bezbożny Rodak zaprzedać mu postanowił, którym gwałt wydarszy zarazem sławę, Oyczyznę, i krwią Przodkow waszych oblaną Wolność, pod haniebne północnego despotyzmu zagarnął was berło, którym wzdychać nawet zakazał i do odwieczney Prawdy światła, i do tych świętych Praw Ludzkości, jakich samego tylko tyrana dzikość w sercu swoim znosić nieumie. — Bracia wasi albo zginąć za was, albo żyć z wami pospolu szczęśliwi, wolni, i swobodni szukaią. — Sprawiedliwy Bóg, co losami Narodow trząsaiąc do czasu tylko dobrotliwie zwykł cierpieć bezbożność wiarołomstwa i zbrodnie, uyzrzawszy przepełnioną miarę zbrodniarstw dzikiego w Północy tyrana, ocucił uśpioną dzielność Polskiego żołnierza, dawszy w ręce Jego zwycięzki Oręż, aby się nim mścił zuchwałego Praw Nieba i ziemi deptania.

Tak jest Obywatele! Woyska wasze, które tyran już wam za obce znać kazał; stały się Zwycięskiemi . . . Najezdnik Waszey Oyczyzny, to nikczemne Tyranii narzędzie: albo na placu bitwy pada ofiarą męstwa i dzielności jego, albo bojaźliwie przed nim pierzcha . . . Zdrayce, co Wasze i waszey Oyczyzny śmieli potępiać losy, postawieni przed świętym, a dotąd w Kraju niewidzianym sprawiedliwości Ołtarzem, jedni śmiercią, jaka się złoczyńcy należy, już są pokarani, drudzy w więzach, szlachetnie krzywd i obelg swoich mszczącego się Narodu, z drżeniem oczekuią wyroku, który nie ta litość, co nas dotąd gubiła, ale głucha na wszelkie względy sprawiedliwość ustanawia.

(Reszta potym.)

Z Ostrołęki dnia 27 Maja Obywatel Jan Zieliński donosi, że wyparł Prusakow z bateryi mocno daiących ognia, zabrał im tę bateryą, 12. na placu zabiwszy, inni ratowali się za Narew ucieczką. Pędził się za niemi o półtory mili. Uzbrojony lud naywiększą chęć potykania się okazał, nie maiąc bowiem innego sposobu przez Narew przebrania się, wpław za nim rzekę przebył i walecznie ścigał uciekaiących.

Od granic Pruskich dnia 20. Maja. Prusacy za Stołupianami zakładaią oboz, sypią nie daleko granicy okopy. Z tym się oświadczaiąc, że nie tylko wpadać do Polski ordynansu dotąd nie maią, ale owszem gdyby nasi na nich natarli, pewnieby w głąb swego kraiu cofać się musieli. Xiąże Holsztyński przybył do Stołupian, w jakim zamiarze, czas chyba odkryie. W Trakianach zapisana kwatera dla generalney Kommendy.